

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΜΝΕΦ 068	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Εαρινό
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Κουλτούρες του Βιβλίου και της Ανάγνωσης από τα πρώιμα νεότερα χρόνια έως τις μέρες μας		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ		3	15
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	Επιστημονικής περιοχής, Ανάπτυξη Δεξιοτήτων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Κανένα		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι (στα ελληνικά)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα <i>Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.</i> <i>Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α</i> - Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης - Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β - Περίληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Στόχος του Μαθήματος

Μέσω του παρόντος σεμιναρίου, οι φοιτητές/φοιτήτριες θα γνωρίσουν τις βασικότερες πτυχές της Ιστορίας του βιβλίου, των βιβλιοθηκών και της ανάγνωσης, από τα χρόνια της πρώιμης νεωτερικότητας έως τις μέρες μας. Η Ιστορία του ευρωπαϊκού και κατ' επέκταση ελληνόφωνου και ελληνικού βιβλίου συνδέεται άμεσα με την κουλτούρα των βιβλιοθηκών και της ανάγνωσης στον δυτικό κόσμο. Στόχος του μαθήματος αποτελεί η εξοικείωση των φοιτητών/-τριών με το πεδίο της Ιστορίας του βιβλίου και της ανάγνωσης, μέσω ποικίλων επιστημονικών, δοκιμιακών και λογοτεχνικών κειμένων.

Επιπλέον, πολλοί Έλληνες λόγιοι και συγγραφείς έχουν γράψει περί βιβλίων, περί βιβλιοθηκών και περί ανάγνωσης, με αποτέλεσμα να έχει συγκροτηθεί μια εξαιρετικά ενδιαφέρονσα τράπεζα κειμένων (δοκιμιακών, λογοτεχνικών, επιστημονικών) που πραγματεύονται, με αρκετή δόση αυτοαναφορικότητας προφανώς, ιστορίες του βιβλίου, των βιβλιοθηκών και της ανάγνωσης (Ν. Μαυροκορδάτος, Κ. Δαπόντες, Αδ. Κοραής, Δ. Βικέλας, Εμμ. Ροΐδης, Γ. Σεφέρης κ.ά).

Με την ολοκλήρωση του σεμιναρίου, οι φοιτητές/φοιτήτριες θα πρέπει να είναι σε θέση:

- Να κατανοήσουν την ιστορία του ελληνικού βιβλίου ως ένα ευρύτερο πολιτισμικό φαινόμενο
- Να κατανοήσουν τους μηχανισμούς παραγωγής, διακίνησης και κατανάλωσης του λογοτεχνικού βιβλίου.
- Να έρθουν σε επαφή με αναγνωστικές πρακτικές από τα πρώιμα και νεότερα χρόνια έως τις μέρες μας και να κατανοήσουν τις διάφορες αναγνωστικές κουλτούρες
- Να διαθέτουν την απαραίτητη βιβλιογραφική ενημέρωση (ελληνική και διεθνής βιβλιογραφία)

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
Λήψη αποφάσεων
Αυτόνομη εργασία
Ομαδική εργασία
Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Αυτόνομη εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

- Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Συζήτηση μεθοδολογικών και θεωρητικών προσεγγίσεων
- Το ελληνικό βιβλίο ως διασπορικό και ευρωπαϊκό φαινόμενο
- Χειρόγραφο και έντυπο βιβλίο (1500-1800): αντιγραφείς, εκδότες, μεσολαβητές
- Η σταδιακή κυριαρχία του έντυπου βιβλίου και οι ηγεμονικές/πολιτικές στρατηγικές (1650-1750): εκδότες, άνθρωποι του βιβλίου, μαϊκήνες/πάτρωνες, αυλή-εκκλησία
- Η εκκοσμίκευση του έντυπου βιβλίου και το έντυπο βιβλίο ως φορέας κοινωνικών αλλαγών (1750-1821)
- Το ελληνικό και ευρωπαϊκό έντυπο βιβλίο στον εθνικό κορμό (1821-1880)
- Ιστορίες/αρχεία νεοελληνικών βιβλιοθηκών (1500-1980)

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.	Πρόσωπο με Πρόσωπο και εξ αποστάσεως εκπαίδευση
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές	• Προβολή ψηφιοποιημένων διαφανειών • Χρήση Power-point • Συνεχής χρήση του E-learn του πανεπιστημίου, όπου θα ανεβαίνει το διδακτικό υλικό και επιλεγμένη βιβλιογραφία • Βάσεις δεδομένων/ψηφιακά αρχεία και αποθετήρια : • Ψηφιακές Βιβλιοθήκες: ANEMH Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κρήτης· Ψηφιοθήκη Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης· Βιβλιοθήκη Καβάφη • Ψηφιοποιημένα περιοδικά και εφημερίδες: Ψηφιακές συλλογές περιοδικού τύπου, Πλειάς και Κοσμόπολις, του Πανεπιστημίου Πατρών· Αρχείο Ψηφιοποιημένων εφημερίδων και περιοδικών της Βιβλιοθήκης της Βουλής· Ψηφιακά Περιοδικά των ΑΣΚΙ· Προεπαναστατικός ελληνικός τύπος: Λόγιος Ερμής, Φιλολογικός Τηλέγραφος Ευρετήρια: http://helios-eie.ekt.gr/EIE/handle/10442/7741 · http://helios-eie.ekt.gr/EIE/handle/10442/7621?locale=el • Αποθετήρια ειδικού ιστορικού ενδιαφέροντος:

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS	<u>Βιβλιοθήκη της Βουλής</u> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Δραστηριότητα</th><th>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Διαλέξεις του διδάσκοντος</td><td>39</td></tr> <tr> <td>Μελέτη, ανάλυση και παρουσίαση βιβλιογραφίας/προφορική παρουσίαση εργασιών</td><td>61</td></tr> <tr> <td>Αυτοτελής μελέτη και προετοιμασία συγγραφής των εργασιών</td><td>145</td></tr> <tr> <td>Συγγραφή τελικής εργασίας</td><td>130</td></tr> <tr> <td>Σύνολο Μαθήματος</td><td>375</td></tr> </tbody> </table>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις του διδάσκοντος	39	Μελέτη, ανάλυση και παρουσίαση βιβλιογραφίας/προφορική παρουσίαση εργασιών	61	Αυτοτελής μελέτη και προετοιμασία συγγραφής των εργασιών	145	Συγγραφή τελικής εργασίας	130	Σύνολο Μαθήματος	375
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου												
Διαλέξεις του διδάσκοντος	39												
Μελέτη, ανάλυση και παρουσίαση βιβλιογραφίας/προφορική παρουσίαση εργασιών	61												
Αυτοτελής μελέτη και προετοιμασία συγγραφής των εργασιών	145												
Συγγραφή τελικής εργασίας	130												
Σύνολο Μαθήματος	375												
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.	Προφορική παρουσίαση (25%) και γραπτή εργασία (65%). Στον τελικό βαθμό συνεκτιμάται (10%) και το επίπεδο συμμετοχής στη σεμιναριακή συζήτηση. Για την αξιολόγηση της προφορικής παρουσίας και της γραπτής εξέτασης λαμβάνονται υπόψη: - η πληρότητα, ευστοχία και οικονομία στην ανάπτυξη του θέματος - η βιβλιογραφική έρευνα - ο βαθμός κατανόησης του αντικειμένου και η ωριμότητα της κριτικής σκέψης - το επίπεδο του λόγου που χρησιμοποιείται (δομή της παρουσίας/εργασίας, ορθή χρήση της γλώσσας) Για τη συμμετοχή στη σεμιναριακή συζήτηση λαμβάνονται υπόψη η συχνότητα και η ποιότητα της συνεισφοράς του κάθε φοιτητή/της κάθε φοιτήτριας.												

(4) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

- Barbier Frederic, *Ιστορία του Βιβλίου*, μτφρ. Παπαηλιάδη Μαρία, Αθήνα 2002.
- Cavallo G., Chartier R. (επιμ.), *Ιστορία της Ανάγνωσης στον Δυτικό Κόσμο*, Αθήνα 2008.
- Dlabáčová Anna et al. (επιμ.), *Vernacular Books and Their Readers in the Early Age of Print (c. 1450–1600)*, Brill, Leiden, Boston 2023
- Fevre L., Martin, H. (1976). *The coming of the book. The impact of printing 1450-1800*, Verso
- Jagersma Rindert et al. (επιμ.), *Private Libraries and their Documentation, 1665-1830. Studying and Interpreting Sources*, Brill, Leiden, Boston, 2023.
- Layton E. (1994). *The Sixteenth Century Greek Book in Italy: Printers and Publishers for the Greek World*.
- Legrand É., *Bibliographie Hellénique [...] aux XVE-XVIE*, v. 2- 2, Paris 1885;
Bibliographie Hellénique [...] au dix-septième siècle, v. 1-2, Paris 1894, v. 3, Paris 1895, v. 5, Paris 1903; *Bibliographie Hellénique, dix-huitième siècle*, v. 1-2, eds. Louis Petit, Hubert Pernot.
- Manguel Alberto, *Η Ιστορία της Ανάγνωσης*, Αθήνα 1997.
- McKenzie, D. F. (2004). *Bibliography and Sociology of Texts*, Cambridge University Press.
- Raggetti Lucia (επιμ.), *Traces of Ink. Experiences of Philology and Replication*, Brill, Leiden, Boston 2021.
- Ε.Ι.Ε. (1982), *Το Βιβλίο στις Προβιομηχανικές Κοινωνίες*. Πρακτικά Α΄ Διεθνούς Συμποσίου του Κέντρου Νεοελληνικών Ερευνών, Αθήνα
- Ηλιού, Φ. (1997-2016), *Ελληνική Βιβλιογραφία του 19^{ου} αι.*, 3 τόμοι, Αθήνα.
- Ηλιού, Φ. (2005), *Ιστορίες του Ελληνικού Βιβλίου*, επιμ. Άννα Ματθαίου, Στρατής Μπουρνάζος, Πόπη Πολέμη, Ηράκλειο
- Κατσιγιάννης, Α. (2021), «Ο πρίγκιπας των βιβλίων. Το "Περί γραμμάτων σπουδής και βιβλίων αναγνώσεως" του Νικολάου Μαυροκορδάτου» στο: *Ο Πρώιμος Διαφωτισμός στην Εποχή των Πρώτων Μαυροκορδάτων*, επιμ. Ν. Μαυρέλος, Π. Συμεωνίδου, Δημ. Τζελέπης, Μ. Χουλιάρα, Gutenberg, Αθήνα, σ. 204-228.
- Καψάλης Δ., κ.ά (επιμ.), *Η Ανάγνωση*, Αθήνα 2016.
- Λαδάς, Γ. – Χατζηδήμος, Δ. (1969-1973). *Ελληνική Βιβλιογραφία τ. 1-2*.
- Παπακώστας, Γ. (2011). *Ο Émile Legrand και η ελληνική βιβλιογραφία. Αρχειακή μελέτη*.